

Grottmasen

Han hette Johan Erik Jakobsson och kom från Grangärde socken i Dalarna. Där hade han i många år arbetat som smed vid ett järnverk. Det var mycket ansträngande och därtill dålig luft. Därför blev han ned-bruten och klen, så att han måste sluta.

Eftersom han inte hade något egentligt hem drog han ut på luffen ett tag och kom till Jämtland. Han arbetade ett par år som dräng hos Sven Östensson i Tossåsen och kom att bli förbunden med denna by. Under några år arbetade han med lantmätargång. Han var reslig och grovlem-mad. Med långt hår som räckte ner över axlarna och med bockskägg kring hakan. Han påminde om en riktig sjöbjörn. Han talade med dov röst och hans tal kryddades med bullrande skratt.

På sensommaren 1890 (En källa anger 1892) när han var ute för att fiska och jaga hittade han, genom en jagad hare, grottan som kom att bli hans sommarbostad och gav upphov till benämningen Grottmasen. Det var ingen riktig grotta, utan mer en hög med sten i berget, som när allt plockats ut av honom blev en grotta. Dess rum var fyra meter långt och två meter brett och höjden till taket ungefär en och en halv meter. En naturlig avbalkning utgjorde sängbräda, tillredd med starrgräs och renhud. Till en spricka i taket hade han anslutit spisen.

Det märkliga var att det fanns en kalkkälla där inne. Han hade gjort en lucka över den. Han försäkrade att det var den finaste källan i hela världen. Så fort han började dricka av dess vatten blev han bättre och bättre till hälsan. Bland andra krämpor led han även av nervösa ryckningar i ansiktet, och munnen var till följd därav dragen åt ena sidan. Men också detta gick snart över, så han blev helt återställd. Åtminstone påstod han detta själv. I källan förvarade han även mat.

Grottans ingång täcktes av en brädvägg med dörr och fönster. Det var en stor plan framför grottan som han med mycket arbete själv gjort i ordning. Han hade burit sten till en mur runt planen och även burit dit matjorden. Där odlade han potatis och annat. Här kom han att bo i 14 år (12 år). De flesta vintrar tillbringade han i Dalarna, men så fort det vårades var han åter i sin grotta.

Han levde av sin jakt och sitt fiske. Ripor brukade han byta i Tossåsen mot kaffe och mat. Bär plockade han på höstarna. Han fick ofta besök av turister som alltid lämnade en slant. Han hade också skrivit en visa på 19 verser som han sålde på vintrarna. Han födde även upp och sålde hundar, inte mindre än 37 stycken. Han var fullkomligt nöjd med sin lott.

I slutet av augusti 1902 fick Grottmasen besök av Anders "Jämt" Backman och fotograf Nils Thomasson. På Jämtlands läns museum finns bl.a. ett foto taget av Thomasson vid detta besök. Där ser man Grott-masen och Anders Backman sitta framför grottan.

Ett par veckor efter detta besök råkade Grottmasen ut för en olycka. Det gick så till att han fått tag i en stor björk, som han skulle bära hem till grottan. Han snavade och

föll och fick björken så illa över nacken, att han blev halvt förlamad. I varje fall kunde han inte röra sig. Som tur var, hade han åtagit sig att valla tossåsbornas hästar och när Grott-masen inte kom åter med dem, begav sig några mannar att hämta dem. De fick använda våld för att föra honom till Tossåsen.

Under hans sjukdomstid som varade omkring två år, turades tossåsen-borna om att härbärgera och sköta masen, kostnaderna betalades av Storsjö kommun. Men eftersom hans grotta låg på Ovikens kronopark, gjordes framställningar till Ovikens kommun att ta ansvaret för honom. Det slutade med att Oviken lovade ta hand om honom och han fraktades med häst och släpa till Bydalen och därifrån med vagn till Sölvbacken. Detta hände i augusti 1904 och blev Grottmasens sista färd, ty mellan jul och nyår avled han drygt 70 år gammal. (Enligt vissa källor avled han i februari 1905.)

Källor:

Oviks- och Myssjöbygden, 1963

Jämten, 1913

Arvet från ödegårdsmännen, Lewi Gredander, 1996

Nedtecknat av Kjell Wåglin